

СНН

СРПСКЕ
НАРОДНЕ НОВИНЕ

СРПСКЕ
НАРОДНЕ НОВИНЕ

СРПСКЕ
НАРОДНЕ НОВИНЕ

Пешта, 1838–1849.

Будимпешта, 26. октобар 2006.

Нова серија, г. XVI, бр. 43

*Драгомир Дујмов,
добитник награде
„Растко Петровић”*

Заслужено признање

Друштвени рад Чанађана

Улепшана порта и околина српске цркве

У Чанаду, последња субота у септембру, протекла је радно, напоре, група марљивих активиста српске заједнице предвођена Аурелом Хиђишаном, потпредседником месне српске мањинске самоуправе окупила се у порти месне српске православне цркве с циљем да улепша околинду древне светиње сазидане крајем 19. века.

У друштвеном раду учествовало је петнаестак људи, међу којима је било и оних старијих – са својих близу 80 година предњачио је Михајло Берар – а ту су били и млади које је предводио Зоран Недучић, син покојног Благоја Недучића, некадашњег старатеља чанадске српске православне цркве.

Приликом обављања разноразних послова, марљиви активисти су почунали сувишну траву, отпилали гране дрвећа које су својом тежином представљале опасност за ограду, искоренили цбуње и у потпуности улепшали ужу околинду светог храма. Када смо већ поменули ограду, Чанађани су одлучили да ће у скорашњој будућности поставити нове бетонске стубове, офарбаће их и поставити нову жичану мрежу.

Српска црква у Чанаду

Томе, офарбаће их и поставити нову жичану мрежу.

Такође, планирају дотеривање и улепшавање месног српског православног гробља.

На крају друштвеног рада, марљиви радници су почашћени укусним паприкашем.

Предраг Мандић

Српска игранка у Сегедину

У организацији Дома народности у Сегедину, 4. октобра је у поменутој мањинској установи одржана српска игранка.

Увежбавањем српских игара попут Ужичког кола, Врањанке, Чачка, Шумадије и других народних плесова стручно је управљао Кристифор Брцан, уметнички руководилац, уједно, председник дешчанског Културно-уметничког друштва „Банат” а музичку подлогу обезбедио је истоимени оркестар предвођен хармоникашем Стојаном Брцаном.

Већ у првом кругу према српском фолклору владала је посебна заинтересованост, напоре, чак шездесеторо њих настојали су да науче прве

корак српских игара при чијем подучавању су Кристифору Брцану помогли и поједини чланови „Баната”.

Оно што посебно радује јесте да ће се серија српских игранки наставити! То је била молба руководилаца сегединског Дома народности који су такође били задовољни посећеношћу приредбе.

Следећа српска игранка заказана је за 15. новембар а потом, пред сам крај календарске године, и 13. децембра ће се одржати плесачница. Након краће паузе, подучавање српских игара наставиће се у фебруару 2007. године.

П. М.

Кристифор Брцан држи плесачницу

Фестивал вина у Виљану

Вино... „Напитак који изражава сва духовна чула и потиче најбоље у човеку”... Зато, није ни чудо што је велики мађарски па и европски писац Бела Хамваш и нације поделио на винске и ракијске. Од првих, наводно долази уметност, култура, док други доносе разарање...

Баш зато, промоција винске културе је итекако важна а поготово се то односи на Виљан, главни град црног вина у Мађарској који много улаже у квалитет и рекламу, пропаганду виљанских напитака. Афирмација доброг виљанског у Европи па и шире јесте од посебног значаја, па баш зато фестивал који се приређује сваке године, поред гастрономског, добија и културно те туристичко обележје.

Тако је било и ове године... У организацији Самоуправе града Виљана, између 6. и 8. октобра је приређен „Фестивал вина”, традиционална гастрономска и културно-забавна манифестација која је окупила више десетине хиљада, туриста, заљубљеника добрих златних капљица. Није било само домаћих гос-

културног програма а сам ужи центар толико је био пребукиран да се малтене ни игла није могла сместити.

Апропо, виљански српски православни храм! Сви који су присуствовали „Фестивалу вина” у престоници црног вина, са одушевљењем су констатовали да је светиња добила ново рухо, нов сјај. Уз пре свега огроман труд и залагање Самоуправе Виљана, извршена је спољашња реконструкција српске православне цркве а и изнутра су обављени многобројни послови. Драгомир Бага Шакић, члан месне српске мањинске самоуправе, уједно, председник Виљанског црквено-општинског одбора, који је заинтересованим гостима из Будимпеште па и Хрватске на кратко отворио храм на увид, изразио је наду да ће окончање радова потпомагати и Будимска епархија.

Иначе, познати виноградар из Виљана и ове године нада се веома добром, квалитетном вину чему у прилог иде и успешна берба: „Задовољан сам овогодишњом бербом иако је ове године, количински,

Дегустација виљанског црног вина

тију, већ су заинтересовани дошли из Србије, Хрватске, Аустрије, Немачке и других европских земаља.

Главни организатори фестивалске приредбе су се и овом приликом побринули за веома атрактиван, културно-забавни програм у којем је, захваљујући позиву месне српске мањинске самоуправе, одређену улогу добило и Културно-уметничко друштво „Табан” из Будимпеште. Табанаши, предвођени уметничким руководиоцем Душаном Вуковићем, најпре су продефиловали кроз град а одмах затим, извели су кореографије које су и овај пут за тили час нашле пут до срца и овација публике. „Ужице”, „Мачва” и „Влашке игре” никог нису оставиле равнодушним а сјајном и веома успешном наступу „Табана” у многоме је допринела сигурна и беспрекорна музичка пратња оркестра Културно-уметничког друштва „Бидо” из Бечеја којим је управљао хармоникаш Миша Силашки.

На централној позорници, постављеној испред Дома културе и месне српске православне цркве, ређали су се многобројни извођачи

мање грожђа. Када је виноград био у цвату, дошло је хладно време и то је веома шкодило њему. Кишу и хладноћу виноград не воли а одмах затим стигла је нагло велика врућина што такође не иде у прилог грожђу. Ипак, имајући у виду све околности, рачунам да ћу имати 35 хектолитара вина. Та количина, што треба мени и мојим гостима, мислим да ће бити довољна!

Вина је, и ове године, у Виљану била довољно, на претек! Сви који воле златне капљице имали су прилику да окусе црну текућину уз коју се придружила и бела. Широм града, подруми су били отворени, нудиле су се разне врсте вина и нико није могао да каже да за њега, њу, није било избора! Свако је могао да нађе свој избор – ко је тражио, тај је и нашао. Тако су, сигурно, одговарајућа вина за себе пронашли и Срби из Будимпеште, Помаза, Печуја, Новог Сада, Белог Манастира и других насеља који су били истога мишљења да виљанском црном вину нема пара! Без премца, виљанско црно је најбоље!

П. М.

У организацији Самоуправе Срба у Будимпешти

Посета српским културно-историјским споменицима у Хрватској

Пут је даље водио у Удбину. Срби из Мађарске упознати су са историјском прошлошћу тог насеља у којем се данас не могу пронаћи ни темељи некадашњих српских цркава. Пријатан догађај наши путници доживели су у Кистању, где су присуствовали венчању професора Бо-

У организацији Самоуправе Срба у Будимпешти, од 13. до 16. октобра двадесетак припадника наше заједнице из мађарске престонице и њене околине (Помаз, Сентаддреја) боравило је у Републици Хрватској где су посетили српске културно-историјске споменике. Путовање је организовано уз помоћ Вијећа српске националне мањине града Загреба са којим ССБ већ дуже време блиско сарађује. Према речима потпредседника српске самоуправе у Будимпешти, Пера Ластиха, овај пут је за све оне који су у њему узели учешћа представљао велики доживљај и умногоме је допринело учвршћивању свести о потреби заједништва два народа.

Прва станица био је Загреб, где су Срби из Мађарске посетили Преображенску цркву, смештену у самом центру града, на Цвјетном тргу. Била је то прилика да се на лицу места упознају са лепотама велелепне грађевине, чија је унутрашња (живописање) и спољна реконструкција управо у току. Тим поводом имали су велику част да их прими митрополит Епархије загребачко-љубљанске и целе Италије, Јован. У краћем пријатељском и срдачном разговору, гости су информисани о раду Српске православне гимназије у Загребу, а искористили су могућност да обиђу црквени музеј смештен у згради митрополије, где је похрањен велики број икона и богослужбених

Посета Смиљану, родном месту нашег великог научника, Николе Тесле

предмета велике уметничке вредности. Сусрели су се такође са представницима Српског културног друштва „Просвјета“ у Загребу и упознали се са њиховим радом.

Пут је даље водио у Госпић и Смиљан, родно место нашег великог научника, Николе Тесле. Поводом обележавања 150-е годишњице од рођења, у Смиљану је током лета отворен такозвани тематски парк, у оквиру којег је у његовој родној кући на оригиналан начин приказан живот и рад, односно, Теслини најзна-

чајнији проналасци. Црква светог Петра и Павла, надамак родне куће, у којој је својевремено служио Теслин отац, најалост за посетиоце није била отворена. Спомен комплекс поред старе појате, надаље чине још три новосаграђене зграде у којима су на различите начине приказани најважнији сегменти, макете и копије његових чувених открића.

Православно гробље на брдашцу изнад овог комплекса, међутим и надаље је веома запуштено, што се односи и на оближњи Госпић, где се Теслина породица потом преселила. Тамо више нема ни српске православне цркве, нити његове бисте на градском тргу, а поред за време последњег рата изрешетане зграде школе, коју је похађао, где је некада стајала и наша црква, сада се шири градски паркинг. До гробова родитеља Николе Тесле долази се пробијањем кроз густо шибље и прескакањем порушених и поломљених надгробних споменика предака Срба у Госпићу, којих данас такође више нема.

гословије у манастиру Крка из XIV века, који је иначе био следећа станица путовања. О његовој историји говорио им је епископ Фотије, а била је ово прилика да се детаљаније упознају и са радом Богословије „Три јерарха“, која данас има више од 60 полазника и за време последњег рата од стране хрватске војске била је малтене опустошена. Враћање у првобитно стање и улепшавање манастирског комплекса је у току.

После краће посете Скрадину, наредна станица тродневног путовања била је Шибеник, где су Срби из Будимпеште и околине уз помоћ месног пароха обишли град, Саборну цркву, црквени музеј, ризницу, као и другу српску цркву ван града, коју су затекли у веома запуштеном стању. Обилазак српских културно-историјских споменика у Републици Хрватској завршен је краћом посетом Книну, уз жељу да се слична путовања организују и у наредном периоду.

С. М.

Мањине код Петера Киша

Одржати постојеће

Наредна година протећи ће у знаку штедње, основна је порука састанка који је у присуству председника земаљских мањинских самоуправа 13. октобра одржао министар за рад и социјална питања Петер Киш. Према речима председнице Самоуправе Срба у Мађарској, Милице Павлов, министар Киш резимирао је укратко своје виђење резултата локалних и мањинских избора, рекавши између осталог да се, како сада ствари стоје, буџет за 2007. неће драстично мењати. Представници мањина овом приликом скренули су пажњу на потребу очувања институција, које су преузеле у власништво, за шта су наравно неопходни сигурни финансијски извори. Такође је упућена молба да се новине, које излазе на језицима мањина убудуће финансирају по нормативном принципу, а у вези са школством речено је да садашња нормативна основа не би требало да се смањује.

Током састанка постављено је питање даљег функционисања Уреда за националне и етничке мањине, који ће, како се наговештава, од 1. јануара прећи у надлежност Уреда

Милица Павлов

председника Владе. Да ли ће његов назив остати исти, показаће време, али се већ сада зна да од 15. октобра председник више није Антал Хајзер. Њега ће до даљњег замењивати, Антал Паулик.

С. М.

У години Николе Тесле

Симпозијум у Српској академији наука и уметности

У оквиру обележавања 150-е годишњице од рођења Николе Тесле, у Српској академији наука и уметности прошле недеље одржан је тродневни научни симпозијум уз учешће великог броја стручњака из земље и иностранства. Циљ скупа био је да се Теслин живот и рад прикаже из различитих научних аспеката, а на позив професора Александра Маринчића, бившег директора Музеја „Никола Тесла“, предавачи су, поред осталих, требали да буду директор Електротехничког музеја у Будимпешти,

Шандор Јесенски и потпредседник ССБ, Пера Ластиха.

Нажалост, из објективних разлога до тога није дошло (немогућност професора Јесенског да допутује у Београд, односно, сувише густ програм), али је, како наводи Пера Ластиха, присуство симпозијуму била изузетно добра прилика за добијање низа идеја како да се на најинтересантнији могући начин организује серија приредаба везаних за живот и рад Николе Тесле, планираних у Будимпешти за крај ове године.

С. М.

Освештана дешчанска црквена капела

Дешчани су 14. октобар, дан Покрова Пресвете Богородице, провели празнично, достојанствено а како и не би када је тога дана дошло до поновног освећења древне светиње која је након вишемесечних реконструкционих радова, добила ново рухо, нов изглед.

Обновљен је торањ светог храма, зидови су окречени, офарбани а извођачки радови финансирани су од стране већинске самоуправе села Деске и месних српских православних верника! Парохијана и парохијанки Дешчанске српске православне црквене општине који су својим прилозима допринели да се њихова црква што пре и квалитетно обнови: укупни радови над светим храмом коштали су близу 5 милиона форинти од чега су дешчански Срби, путем добровољних прилога, обезбедили чак 1,2 милиона форинти.

Због те великодушности својих верника био је пресрећан и јереј Светомир Миличић, парох дешчански. Он је приликом свете архијерејске литургије коју је уз саслужење свештенства служио Његово Преосвештенство епископ будимски Господин Лукијан, у обраћању преосвећеном владици коме је пожелио добродошлицу у Деску, истакао следеће: „Ево најрадоснијег дана за нашу парохију, дан освећења нашег новообновљеног храма, дан када се сви ми радујемо зато што је после дуго година заблистала наша светиња и обукла ново рухо. Моје поверено стадо није велико, но зато је верно. Примера ради, када смо сакупљали новчану помоћ за обнову светог храма, једна остарела породица која живи само из пензије приложила је светома храму чак три своје пензије! Ја и тада рекох: „Много је то за Вас.“ Међутим, старица ми је рекла: „Господине, није богат онај који има, него је богат онај који даје!“ Ето, истините су те речи и блажени је онај који даје. Према томе, можемо путем тих речи закључити да у Десци још увек има чврсте вере и непоколебљиве вере у Господа Бога, Спаса нашега Исуса

Дародавци и приложници испред обновљене дешчанске српске цркве

Литија око светог храма

Христа! Док те вере овде буде, биће и благослова божјег, биће и здравља, биће свакоме добро.”

Захваливши се свима који су своје прилоге приложили у циљу обнове древне светиње, јереј Светомир Миличић се у својој проповеди осврнуо

и на многе који су својом оданошћу, залагањем и посебним радом потпомогли остваривање пројекта: речи хвале упутио је члановима црквено-општинског одбора на челу са председником Младеном Ђукином, потпредседником Чедомиром Адамовом, у редовима истакнутих били су и Боровој Рус те други а посебно је било истакнуто име Маре Шевић-Мориц која је са својом породицом огромне заслуге имала у обезбеђивању мајстора и финансирању, наиме, и Она се са осталим члановима породице показала као несебичан донатор, приложник који може да послужи као пример другим верницима. Госпођа Мара Шевић-Мориц није крила своју ганутош, узбуђеност када је, заједно са осталим приложницима, преузела захвалницу од јереја Светомира Миличића: „Давнашња жеља нам је да обновимо нашу цркву и хвала Богу у томе смо сада успели. Дешчански Срби су показали пример да се заједничким снагама може стићи до циља а то је спашавање нашег светог храма. Мило ми је због тога и надам се да ће још бити прилике да пружимо помоћ!”

За то ће, свакако, бити могућности, наиме, и сам јереј Светомир Миличић, парох дешчански једном приликом поделио је са нама једну своју потајну жељу: план је да се до 2009. године, када ће дешчанска српска православна црква обележити 150. годишњицу свог постојања, у потпуности обнови древна светиња.

Иако је то за сада само план, уопште није незамисливо да ће до тога доћи... Између осталог и зато, јер дешчански људи су добри људи, примерни хришћани – нагласио је у својој беседи Његово Преосвештенство епископ будимски Господин Лукијан који је између осталог рекао следеће: „Огледало наше вере – то су наши храмови. И заиста, ако човек прође кроз Деску и ако види овако диван храм, схватиће и разумеће какву љубав и какву веру имају ови људи који су добри људи и добри хришћани и верујем да се слажу и са комшијама римокатолицима.”

Преосвећени владику је подсетио да су се Дешчани оновремено дружили и са светитељима: као пример навео је пример дружења са светим Николајем охридским и жичким код кога су одлазили а и Он је долазио код њих, посећивали су једни друге... „Дакле оно што је некада посијано, ево, видите, и дан данас рода рађа. Вера, богомољство које је овде било и пустило јаке корене, то је Дрво које се не да тако лако ишчупати па било какво време било, као што је било и у протеклих педесет година за време атеизма. То Дрво, поново доноси предивне плодове а доказ томе је и овај дивни храм!” – подвукао је епископ будимски Господин Лукијан који је при крају своје проповеди говорио о лепотама православља, крсној и васкрсној вери да би беседу заокружио следећим речима: „Постоји и једна друга Црква, исто јако лепа у Десци а то је жива Црква. То је народ који припада овој цркви и овоме Христовоме стаду. То је итекако лепа црква, итекако лепа права хришћанска породица, заједница!”

Света архијерејска литургија, током које је појао Хор свештеника арадског протопрезвитерата предвођен протојерејем Небојшом Поповом, окончана је литијом а затим је уследио свечани чин освећења новообновљеног месног српског православног храма. Освећење древне светиње извршио је преосвећени владику Лукијан а потом је на дворишту месне Српске основне школе и забавишта уприличен пријем. И док су бројне званице задовољно констатовале нов изглед дешчанске српске православне цркве, дотле је епископ Лукијан у друштву протојереја Лазара Пајтића посетио Српски деčји вртић где је несвакидашње госте поздравила Споменка Брцан-Ђукин, забавиља већ поменуте образовне установе.

Након пријема, у месном ресторанима уследила је трпеза љубави на којој су дешчански српски православни верници још једанпут истакли своју спремност да до 2009. године, када ће светиња обележити 150. годишњицу свог постојања, у потпуности обнове месни српски православни храм посвећен Преображењу Господње.

Предраг Мандић

Владику Лукијан врши освећење цркве

Најмлађи верници на богослужењу

Драгомир Дујмов, добитник награде „Растко Петровић”

Награде годе, али не обавезују

Похвале упућене Драгомиру Дујмову за његов роман „Воз савести” нису се зауставиле само на реторици. Наиме, Матица иселјеника Србије доделила му је награду „Растко Петровић” и тиме потврдила да књижевна издања која се појављују изван наше матичне земље, у њој не остају без одјека. Лауреату је признање уручено на недавној свечаности у Конаку кнегиње Љубице у Београду.

– Претпостављам да ме је за награду предложио Драгомир Брајковић, који је уједно и члан жирија. Он ме је први и обавестио о одлуци. Иначе, уручивање награде је присуствовало десетак владика СПЦ, пошто је епископ канадски Георгије примио исту награду уместо преминулог господина Вујновића.

Свечаности је присуствовало много угледних званица, а била је и медијски праћена. Преузимајући награду рекао сам да је тога дана заправо остварен један сан. Наиме, они људи који су давне 1923. године кренули из Батање продавајући све у бесцење и слушајући позив Георгија Зубковића, тадашњег епископа будимског, кренули су да се врате у отаџбину. Прешли су у Краљевину СХС и годину дана провели у Футогу, у неизвесности, да би затим били пребачени у Македонију, у један маларичан крај, где је становништво било непријатељски расположено.

Батањци су тамо јако пропатили, и било је чак и по десетак сахрана дневно. Затим су инстинктивно почели да беже на север, у Војводину, где су се настанили. Постоје записи да чак ни 1930-тих година многи од њих још нису били средили своју егзистенцију. Из писама њиховим рођацима види се да су још и тада живели у страћаарама. Зато сам рекао да је њихов сан да буду прихваћени од стране матичне земље, чином додељивања ове награде остварен.

Интересантно је да већина људи у Србији, па ни многи од присутних, нису ни чули за оптацију. О томе се није говорило, па није ни чудо што нису знали. За њих је било занимљиво што су уопште сазнали да се то збило, а поготово што је прича врло драматична.

Какав је био пут до ове награде? Да ли си знао за кандидатуру?

– Ништа о томе нисам знао док ми Драгомир Брајковић телефоном није јавио да сам добио награду. Сигуран сам да је његов утицај био одлучујући, али не знам да ли је и каква конкуренција постојала. О томе се нисам распитивао. Овде није постојао конкурс, то знам пошто нисам учествовао ни на једном таквом. Једноставно, послао сам књигу господину Брајковићу, а он ју је вероватно препоручио осталим члановима жирија. Претпостављам да су

Да ли награда може да обавезе, па и да оптерети аутора? Постоји ли бојазан да се од награђеног писца сада више очекује?

– Када седнем за компјутер ја о томе не размишљам. Не мислим да треба да седим и гледам награду која виси на зиду и да при том падам у несвест док пишем неки нови роман. Наравно, та награда и није на зиду, него је стављена у футролу, па у фиоку. Захвалио сам се на награди и то сада сматрам својом интимом. Тај роман је очигледно заврдио ту награду и то је све. Нема потребе да се ја на било који начин оптерећујем тиме. То никако не може да гарантује да ће ми следећи роман бити бољи. Ту нема гаранције.

Ово је твоја друга књижевна награда?

– Да, претходно сам добио награду Задужбине Јакова Игњатовића, чији сам председник кураторијума. То, наравно, тада нисам био, већ само члан. Чак нисам ни знао када су остали чланови донели одлуку да ја будем награђен. Лепо је када је писац признат од стране неке институције, али не верујем да људи који пишу то раде због награда. Задовољство је уручити књигу некоме за

Драгомир Дујмов са повељом

нак о томе, мада се и не састајемо тако често – годишње једном или два пута, углавном када је реч о кандидатима за доделу награде, односно приликом њене доделе.

Може ли се ускоро очекивати да и мађарска читалачка јавност упозна српске писце из Мађарске?

– Мислим да је и у наслову једног интервјуа који сам дао за СНН стајало да не волим гетоизацију. Једини начин да јој се супротставимо јесте да се наша дела преведу на мађарски и да се на тај начин већинска нација упозна са нашом књижевношћу. Сматрам да међу нама има неколико талентованих, доказаних књижевника који исто тако могу да имају лепу прођу и код мађарских читалаца. Постоји проблем ко би превео те књиге, јер превести једно књижевно дело је много теже него, рецимо, превести новински или правнички текст. У случају литературе мора се бити и добар преводилац и имати такозвану књижевну вену. Уколико такав спој постоји, а да истовремено преводилац одлично влада и српским и мађарским језиком, онда је то – то. Можда их и има, али ја лично не познајем такву особу. Осим тога, требало би се повезати са неком већом мађарском издавачком кућом која би се заинтересовала за нас. Мислим да бисмо за њих били барем исто тако интересантни као и писци из било које друге средине.

Ја то решавам тако што ми се књиге издају преко српских самоуправа. То су до сада најчешће биле Српска самоуправа у Будимпешти и Задужбина Јакова Игњатовића, а финансијски ми је помагало и више кварталских самоуправа. Међутим, у мађарском друштву то тако не иде, јер тамо, за разлику од српске заједнице, постоје издавачке куће. Ми смо некада имали „Издан”, који је објављивао издања српских писаца. То тако функционише у свим нормалним заједницама, само у нашем случају писци морају сами да се сналазе како да њихови рукописи угледају светлост дана.

Драган Јаковљевић

Преводиоци, јавите се!

– Сматрам да међу нама има неколико талентованих, доказаних књижевника који исто тако могу да имају лепу прођу и код мађарских читалаца. Постоји проблем ко би превео те књиге, јер превести једно књижевно дело је много теже него, рецимо, превести новински правнички текст. У случају литературе, мора се бити и добар преводилац и имати такозвану књижевну вену. Уколико такав спој постоји, а да истовремено преводилац одлично влада и српским и мађарским језиком, онда је то – то. Можда их и има, али ја лично не познајем такву особу. Осим тога, требало би се повезати са неком већом мађарском издавачком кућом која би се заинтересовала за нас. Мислим да бисмо за њих били барем исто тако интересантни као и писци из било које друге средине. Ја то решавам тако што ми се књиге издају преко српских самоуправа. То су до сада најчешће биле Српска самоуправа у Будимпешти и Задужбина Јакова Игњатовића, а финансијски ми је помагало и више кварталских самоуправа. Међутим, у мађарском друштву то тако не иде, јер тамо, за разлику од српске заједнице, постоје издавачке куће.

Свечана додела признања нашем књижевнику

се после ишчитавања они договорили да тај роман добије награду Матице иселјеника Србије.

Шта доноси награда „Растко Петровић”?

– Награда је у облику повеље, без новчаног дела. Велика је сатисфакција то што ми је награда уручена у Конаку кнегиње Љубице, пред мноштвом угледних људи из књижевног света Београда и десетак владика СПЦ.

Више од било каквог новца значи ми када неко приђе и каже да је два пута прочитао књигу јер му се допала. То је највећа похвала, мада и званичне награде веома пријају. Међутим, ја не бих око тога правило мит.

Шта се тренутно дешава у Задужбини Јакова Игњатовића?

– Планирамо да и ове године издамо Невен, који уређује Пера Милошевић. Нисмо још имали саста-

Рад, знање и оптимизам

Радити, учити и духом неклонити! То је било и остало основно правило у мом животу, не само у Југославији, него и у Мађарској где сам имао два радна места. Прво је било у творници Ганц, од јула 1949. до септембра 1951. године. На овом радном месту врло лоше је почело, али се је јако добро завршило.

Након шестомесечног затвора, када сам се мало смирио и охрабрио, дошло је на ред основно питање како даље? Знао сам да нема никакве шансе да се за неколико година вратим у Југославију. Значи, у новонасталој ситуацији, најважније је било пронаћи неко радно место, запослити се и од тога животари. Тада у Будимпешти, у условима послератне обнове, требало је много радне снаге, било је лако пронаћи неко радно место. Путуюћи од Будапеште, где сам становао, аутобусом број 22 до последње станице – на данашњем тргу Москва – приметио сам један велики димњак и тако пронашао велику и чувену творницу Ганц, где сам се запослио као помоћни, неквалификовани радник. Било ми је јасно да у даној ситуацији, без знања језика и без специјалности другог излаза нема. Приметивши да не знам мађарски радници су ми помагали да га „брзо“ научим. Познато је да и у мађарском и у српском језику има много грубих, непријатних речи. Захтевали су да све то понављам као папагај. Моје понављање, са лошим и непријатним акцентом било им је интересантно и смешно. Тако за њих сам постао нека врста смешне забаве. Претпостављам да то нису радили злонамерно, али су нарочито првих неколико месеци, били упорни да сваког дана научим неколико нових „лепих и пријатних“ израза. Касније, за време студија, покушао сам да ово „драгоцену знање“ које сам стекао на првом „курсу“ мађарског језика у творници заборавим, боље речено у говору не користим. Без обзира на ове непријатне услове рада ја сам покушао да вредно обављам свој посао. Једини човек у колективу који је са мном коректно говорио био је наш пословођа Габор. Он је на радном месту био јако строг, али праведан и добронамеран. Поред тога – на моју велику срећу – био је родом из Војводине и добро говорио српско-хрватски језик. Често смо кратко разговарали на радном месту. Почетком фебруара 1950. године, приликом једног нашег дужег разговора, Габор ми је предложио да се код њега у творници упишем на шестомесечни курс за механичара. Његов предлог сам са великим задовољством примио и обећао му да ћу учинити све, што је потребно и могуће, да на време успешно завршим овај стручни течај. Ја сам га молио да ми све објашњава мађарски, српско-хрватски само тада уколико не будем устају да га разумем. Био је јако стрпљив; стручне техничке и остале изразе објашњавао ми је полако и јасно, а за време практичног рада – нарочито у почетку – покушао је да што више времена проведе поред мене. Тако захваљујући мом поштованом и добронамерном пословођи, за шест месеци сам успешно завршио курс, добио ново радно место и почео да радим у својој струци. Ова брза и неочекивана промена изненадила је моје колеге раднике, који су одмах прекинули ону за њих омиљену, а за мене неумесну шалу. Тако сам убрзо постао равноправни члан колектива. Природно и плата ми је била скоро два пута већа него она пре курса. Значи, после свих потешкоћа и непријатности успио сам доказати да се и у најтежим условима, упорним радом и знањем, могу преборити настали проблеми. Нажалост неки наши политички емигранти врло тешко су се сналазили у Мађарској. Чекали су – како су тада мислили – „да се реши југословенски проблем и да се брзо врате у отаџбину“ тиме изгубили неколико година драгоценог времена. Вероватно за овај неуспех нису само они криви него пре свега политичка ситуација у којој смо тада живели. Познато је да су у том периоду односи између Југославије и Мађарске били толико лоши да се сваког дана очекивало да ће почети рат. Срећом до тога није дошло, али све до краја 1953. године, погранични инциденти постали су свакодневница; често је било више мртвих и рањених на обе стране југословенско – мађарске границе. У условима ратне психозе у емиграцији су перманентно вођене жестоке дискусије и препирке. Сећам се, тада у

Др Бошко Колунџија

Три официра (IV)

Клубу југословенске емиграције у Будимпешти недељом обавезно а радним данима увече састајали смо се и увек водили жестоке, врло непријатне и непотребне дискусије свађали се, мирили се и поново дискутовали. То је било – како каже наш народ – „лупање празне сламе“. Срећом један део емиграната – међу њима и ја – на време смо схватили да треба избегавати дугу, непотребну и грубу дискусију. Покушати на радном месту изучити неки занат, научити мађарски, много читати и по могућности припремити се за студије. У тадашњим условима, кад сам већ радио у својој новостеченој струци, за мене радно место у творници било је спас. У миру, далеко од политичке дискусије, успешно сам обављао посао и добро се осећао. После рада, уместо клуба, ишао сам у биоскоп, позориште или са друштвом момака и девојака на неки плес. Срећом баш у добро време, поново ступа на сцену мој поштовани пословођа, који ми је маја месеца предложио да идем на студије и тиме ми помогао да остварим своју дуго очекивану жељу и наду.

Друго радно место било ми је на Техничком Универзитету у Будимпешти. Овде обавезно треба разликовати два, потпуно различита и неупоредива, периода. Запосливши се, на катедри политичке економије, изгледало је да сам тиме дефинитивно

У Печују 1976. године са ратним друговима

пребордио све основне потешкоће и проблеме. Поред добре струке и мађарски језик сам научио, а руски језик усавршио. Нажалост моје тадашње мишљење било је погрешно. Још није дошло време да се сви проблеми отклоне, из више разлога: 1. За прво предавање сам се припремао скоро недељу дана; више него што ми је, за време студија, требало да се припремим за најтежи испит. 2. Без обзира што сам сразмерно добро говорио мађарски нисам се усудио да предавање одржим без писменог текста. Значи, то није било предавање него читање и одмах сам приметио да је лоше успело. То ми се понављало неколико пута. Постао сам нервозан и разочаран и тада решио да у будуће сва моја предавања морају да буду без писменог текста. 3. Добро сам се припремио и једва чекао да одржим право предавање. Међутим, 23. октобра 1956. године, у мађарској је избила револуција и настава на универзитету је привремено обустављена. 4. Страшно ме је нервирао – не само мене него и све политичке емигранте – то, што се поново и озбиљно заостигају односи између Југославије и осталих социјалистичких земаља. Кратко речено, у периоду првих неколико година, на радном месту имао сам мало успеха и много проблема. Срећом ово је био један кратак период у мом животу. Септембра 1961. године отпутовао сам у Москву на постдипломске студије и тиме пребордио и „заборавио“ поменуте проблеме.

Вративши се из аспирантуре на моје радно место, почиње најдужи, најуспешнији, најинтересовантнији и најразнообразнији период мога живота који је трајао 25 година, све до пензионисања. То је био златни период врло успешног педагошког, научноистраживачког и друштвеног рада. За ову успешну делатност добио сам више одликовања, међу њима и једно од (тада) највећих ЗА СОЦИЈАЛИСТИЧКУ ОТАЏБИНУ. Интересантно је напоменути да тада,

у нашем добро организованом и врло успешном колективу, шеф катедре био је професор Јожеф Девит (Мађар, рођен у буњевачкој породици). Заменик шефа катедре за педагошки рад доцент Стергиос Баба-насис, Грк. Заменик шефа катедре за научно-истраживачку делатност доцент Бошко Колунџија, Србин. Није случајно што су нас на универзитету многи називали „Интернационална катедра“.

Крајем 70-их година и на Економском и на Техничком Универзитету организовали су постдипломске студије за инжењере економисте. Они инжењери који су завршили студије, на неком од осам факултета техничких наука, имали су могућност да за две године студија добију диплому инжењер-економиста. На ове студије су се већином уписивали директори, главни инжењери и други стручњаци, који су били на руководећим местима у творницама фабрикама, научно – истраживачким институ-тима. Тада инжењери-економисти били су највише тражени и најбоље плаћени стручњаци. Ја сам био задужен да на првом и другом семестру предајем макроекономију овом елитном и добро образованом колективу. Предавати инжењерима економистима за мене је била не само велика одговорност него и част и понос. Желио сам да што боље упознају економску и друштвену проблематику не само у Мађарској него и другим социјалистичким земљама. Убрзо сам приметио да их пре свега јако интересује Југословенски самоуправни систем. Ради тога, већ идуће године, у наставни програм ставио сам и ову тему и почео да пишем уџбеник, који је био објављен у издању Министарства културе (почетком 1980. године), под насловом: „Нека теоретска и практична питања Југословенског система самоуправљања“. Ово је био, у Мађарској, први и једини уџбеник ове врсте. Будући да сам тада, поред педагошког рада, много пажње посветио научно-истраживачкој делатности имао сам могућност да учествујем на многим научним конференцијама не само у Мађарској него и у другим социјалистичким земљама. На неколико научних конференција које је приредио Универзитет у Београду, Универзитет у Сарајеву и Универзитет у Љубљани слушао сам предавања посвећена систему самоуправљања. На универзитетима: у Москви, Лењингарду, Кијеву, Талину, Варшави, Прагу, Братислави и Софији сам на руском језику држао предавања о теорији и пракси самоуправног система. Логично се понавља питање ради чега сам посветио толико труда и пажње овој теми? За то има више разлога, а

најважнија су два: један објективног, а други субјективног карактера. Прво, већ тада је постало јасно да у социјалистичким земљама, чим пре тим боље, треба мењати строго централизован и неефикасни систем управљања. Алтернативу за излаз из ове ситуације нудио је југославенски самоуправни систем који је теоретски био добро обрађен и популаран, али у пракси још недовољно обрађен. Субјективни разлог је познат. Будно сам пратио све оно што се је дешавало у југославенском друштвеном, економском и политичком животу. Да, веровали или не, постао сам присталица самоуправног система. Нажалост (намерно користим овај а не неки дипломатски израз) већ средином 90-их година XX века постало је јасно да је идеја самоурављања, у тадашњим објективним условима, иреална и не остварива. Можда ће некада поново постати актуална! Природно, још увек сам се надао да ћу пре или касније имати прилику да се дефинитивно вратим у Југославију. Прва таква могућност „са малим закашњењем“ пружила ми се тек 1977. године.

У разговорима вођеним приликом узвратне посете делегације Техничког универзитета из Будимпеште Универзитету у Сарајеву постигнут је договор да се прецизирају облици и садржаји као и но-сиоци проширења сарадње на подручју друштвених наука.

Идуће године поново сам службено боравио 10 дана на Економском факултету у Сарајеву, где сам доживио неописиву радост. Понудили су ми радно место на Економском факултету. Тако после скоро 30 година поново сам имао могућност да живим и радим у Југославији. Међутим после много размишљања и неспавања као и договарања са породицом, решили смо да останемо у Будимпешти. Тако моја жељена и дуго очекивана могућност не постаје стварност.

(Крај)

ИЗ НАШЕ

ИСТОРИЈЕ (38)

Непослушни вазал

Оних дана када је Деса преузео власт у Рашкој, дошло је до крупних промена у односима између Византије и Угарске. Маја месеца 1162. године умро је краљ Геза II, сестрић великог жупана Десе. Он је још за живота пренео власт на свог сина Стефана III, али у Угарској тада још нису били тачно утврђени закони по питању наслеђивања престола. По старом правилу и владарева браћа су могла да претендују на престо, што је цар Манојло искористио да се умеша у династичке борбе у Угарској, подржавајући Ладислава и Стефана (IV), браћу преминулог Гезе II. Њих је подржавао и бан Белош, брат жупана Десе.

У ратовима 1150-1155. године Византија је практички била у дефанзиви према Угарској, приморана да брани своје границе. Сад је прешла у офанзиву и наредних година постигла велике успехе. Цар Манојло је у измењеном стању и промењеним односима снага тежио да потпуно потчини Угарску, да је претвори у своју вазалну државу.

У таквим приликама рашки велики жупан Деса није могао помишљати на оружану борбу против Византије, али је гледао да се на други начин што више осамостали. Пружао је, како би се данас рекло, пасиван отпор. Тако је после преузимања власти одбио да напусти Дендру (област у суседству Ниша), иако је цар то изричито захтевао. Знало се и за његове везе са Угарском још од 1155. године, покушавао је да успостави родбинске везе и у Немачкој, а своју кћер је удао за Кнеза Леонорда Осорског, сина млетачког дужда Витала II Микијелија. Значи, тражио је савезнике ван Византије.

Деса је избегавао и да изврши вазалске обавезе. Када се цар Манојло 1163. године на путу према Београду задржао у Нишу, требало је да му се ту прикључи са својим одредом и велики жупан Деса, но он се устезао да крене у рат против Угарске и одлагао да се прикључи царској војсци, због чега је позван на одговорност. Деса је тада у Нишу био принуђен да се брани од низа оптужби, међу којима су најтеже биле везе које је успостављао са Угарском и Немачком. После истраге, Деса је упућен у Цариград, у затвор. Изгледа да се касније избавио из затвора и вратио у Србију. Један каснији писац, Дубровчанин М. Орбини 1601. године пише да је сахрањен у манастиру Светог Петра у Пољу у близини Требиња.

Ко је после Десе постао велики жупан у Рашкој и да ли га је уопште одмах било, не зна се. Неки мисле да је то био Немањин најстарији брат Тихомир, али могуће је да је он на то место дошао тек касније.

Предраг Степановић

ПИСМА

ИЗВЕСНОЈ

Интернет кетве и благосиљања

Од кад је интернета, примећујем да је српски језик богатији за још један глагол – „форвардовање”. Да појасним, то ти је кад добијеш електронско писмо које те толико импресионира да пожелиш да га прочитају сви твоји пријатељи и познаници, па само притиснеш „форвард” и ето га већ код њих. Постоје људи (да не улазимо сада у то шта их мучи), који мисле да ће форвардовањем разних слупости свој и туђ живот учинити занимљивијим и лагоднијим. Неко ми је форвардовао следећи имејл, па да не издржах да га не поделим с тобом упркос томе што добре старе новине не познају ову новотарију:

Захваљујем свима који су ми слали „јанк маилове” (писма која обично бацамо у ђубре чим их угледамо, прим. Твој Д.), јер захваљујући вашој доброты: 1. Сервер се срушио већ 172 пута и из седишта фирме су ми 23 пута поручили да уговором о раду могу да обришем цителе ако овако наставим. 2. Стижу ме кетве: нагомילה сам 3012 година несреће и умро 67 пута због различитих писама које нисам прослеђивао. 3. Кад излазим из дућна не гледам никога јер ме је страх да ме не одведу у неки непознати хотел, дрогирају и изваде ми бубрег да би га продали на црном тржишту органа. 4. Сирота девојчица Аму Бруце из Камбоје добила је моју годишњу зараду коју јој је исплатио Мајкрософт за сваки послати маил. Она је најме била у болници 7000 пута у последњих неколико година, а од 1995. има увек 8 година. 5. Моје име кружи свемиром на платинастој плочи јер сам морао да га упишем крај осталих милијарду имена барем 25 пута до сада. 6. Сазнао сам рецепт за вечну љубав и срећу: довољно је прослеђивати мејлове на све могуће адресе у року од 3 секунде од тренутка пријема и при том се чешикати левом руком по леђима супротно од казалеке на сату. 7. Још увек чекам да ми непознати богаташ из Боукистана пребаца милијарду боукистанских златника и Нокију коју сам зарадио шаљући до бесвести маилове у њој конкурентски Ериксон. 8. Спасо сам бар две угрожене врсте краткорепних белоруских веверица. 9. Сакупио сам 4690 година душевног мира и свеопштег благостања.

Важно: ако овај мејл не проследиш у следећих 20 секунди на барем 850 имејл адреса, диносаурус из језера Мибо ће појести малу Аму Бруце, која је опет у болници.

Твој Драган

КУЛТУРА МАТИЦЕ

„Смедеревска песничка јесен”

Овогодишња „Смедеревска песничка јесен” окупила је, као и претходних 36 година, много песника из целог света и љубитеља поезије. Највећу пажњу привукао је Салах Стетије, познат и признат стваралац у свету поезије, добитник овогодишњег „Златног кључа Смедерева”, највредније награде „Смедеревске песничке јесени”.

Стетије је либанско-француски песник и дипломата од каријере који живи у Паризу и аутор је четрдесетак књига. Велику награду за франкофонију коју додељује Француска академија добио је 1995. године. Члан је Комисије за неологију и терминологију француског језика.

Салах Стетије је рекао да му је ово признање јако важно у животу јер је то престижна награда коју су до сада добили песници које поштује. Осим тога, тврди Стетије, ова награда има посебан значај јер му је додељена у Србији коју искрено воли, а „сваки кључ нешто отвара, а ми песници имамо потребу да отварамо”.

Пријатељи библиотека

Међународни научни скуп „Лидерство у библиотекама: спона културе, науке и привреде” одржан је у Београду 20 и 21. октобра. Организатори овог скупа су Катедра за библиотекарство и информатику Филолошког факултета у Београду, Библиотекарско друштво Србије, Народна библиотека Србије, Библиотека Матице српске, Библиотека града Београда, Градска библиотека Новог Сада и Библиотекарско друштво Републике Српске.

Према речима др Гордане Стокић Симончић, професора на Катедри за библиотекарство и информатику и председника Комисије за односе са јавношћу Библиотекарског друштва Србије, ок-

тобарски међународни сусрети библиотечких посленика постали су традиција, јер већ пети пут за редом професионалци различитих образовних профила и из разних крајева света разговарају о питањима која одређују позицију библиотеке у друштву: интелектуалним слободама, економским ефектима рада библиотека, библиотекама за децу, образовању информатичких стручњака... Ове године на научном скупу учествоваће четрдесетак стручњака из Србије, као и гости из САД, Данске, Италије, Бугарске и Федерације БиХ.

Грбови српских краљева и династија

У Музеју примењене уметности 20. октобра је представљено фототипско издање Београдског грбовника II, капиталан издавачки подухват Музеја примењене уметности и издавачке куће Досје. О овом делу је говорио академик Сима Ћирковић, рецензент, професор Филозофског факултета у Београду др Александар Палавестра, приређивач и аутор пратеће студије, Душан Мрђеновић, приређивач, и Јелена Пераћ, кустос МПУ. Овај репринт назван је Београдски грбовник II, будући да је постојао један сличан рукопис који је изгорео у пожару 1941. приликом бомбардовања Народне библиотеке Србије.

Грбовник има 158 страна са ручно сликаним грбовима у боји. Сваки грб је на посебном листу.

Реч је о јединственом и репрезентативном издању, које дословно понавља рукописни оригинал с почетка 17. века, који се чува у колекцији Музеја примењене уметности. Репринт је штампан у ограниченом тиражу од 300 примерака. Београдски грбовник II један је од најстаријих преписа данас изгубљеног зборника грбова, израђеног око 1590. године за адмирала Петра Грурића Охмучевића, који представља почетак такозване илирске хералдике, односно хералдике јужнословенских земаља

...И

ТАЧКА

Јед. Наједи се тако песник М. једног лепог дана око неке ситнице и никако да се смири, а зна да нема смисла једити се, штетно је то по здравље и скраћује живот, и говори он лепо себи – не једи се, не једи се, али јед не хаје за то, само расте и расте, бубри као тесто и као да се храни његовим покушајума да га утиша, те нашег песника после извесног времена сам јед поче једити и нервирати, више се и није сећао због чега је почео да се једи, остало је само то непријатно осећање које никако да ишчезне попут свог узрока, и тако је то трајало читав дан и ноћ – изнурени М. све до зоре ока није склопио – и тек негде пред свитање савлада га сан, али у сну му се јави јед поново као на јави, још страшнији и неиздржљивији, прерастао у праву ноћну мору, тако ужасавајућу да се М. нагло пробудио, окупан леденим знојем, и са олакшањем установио да је сав тај његов јед био само ружан сан, распршен бритким ветром нагло усковитлане јаве.

◆

Мед и кафа. У кафићима Б. однедавно је дошло у моду да кафу служе с медом, што је права перверзија – бар по старомодном поимању света песника М. – јер су мед и кафа за њега симболи слаткоће и горчине живота, а када се помешају, губи се и једно и друго, и слат и горчина, остаје само неутралан укус, симбол новог света у којем нема претеривања само златне средине, у којем се врело и ледено увек стапа у млако, и тако се бесповратно губи простор за истинску поезију.

Милан Степанов

МАТИЦА НА ДЛАНУ**„Добри дани” за Србију**

Хавијер Солана није директно позвао грађане Србије на референдум, као многе знане и незнане личности које нас свакодневно преко медија подсећају да 28. и 29. октобра изађемо на изјашњавање о новом уставу, али је „укупан тренутни политички пакет у Србији” оценио као веома конструктиван. Њега је посебно дојмио „политички консензус српских демократских снага” (да ли је мислио на радикале?), па је српски премијер на састанку у Луксембургу могао бити задовољан. Коштуница је тако убацио „вирус” референдума и у Брисел, чему је заслужан и српски председник Тадић, који је истог тог Солану заскочио пар дана касније у Хелсинкију.

Из Солане су најзад, као из суве дреновине, извукли „велику наду” да ће препреке за обнову преговора о придружењу ЕУ бити отклоњене. Званични Београд, дакле, и даље верује да је Запад тај који треба нешто да учини у смислу наставка сарадње, а не кабинет Војислава Коштунице који никако да ухапси Младића. Амерички се амбасадор Мајкл Полт чак нашао са српским властима изјавивши како ће им веровати да не могу да ухвате генерала онда када свету кажу где је.

Прича се да су се неки шефови дипломатија ЕУ zaloжили за условну обнову преговора, али је већина била против. На српској страни су били Италијани, Аустријанци, Словенци и Мађари, али су прегласани. Осталима је ипак била важнија препорука Карле дел Понте, која је изјавила да је Младић усред Београда.

Заиста, тешко је поверовати да Коштуница не зна где је хашки оптуженик, јер, како то рече српски шеф дипломатије Вук Драшковић: „Тајне службе знају све што желе да знају.” Мирољуб Лабус, један од пионира српског пута ка Европи, каже да је изгубљено још шест месеци и додаје: „Ако ми желимо да за 30 година уђемо у ЕУ, њих за то није брига, а ако то желимо да урадимо брзо, они ће нам помоћи”.

Неки аналитичари, међутим, мисле да Коштуници и није толико стало до евро-атлантских интеграција. Он је знао да је притисак на Олија Рена, преко кога су настојали да издејствују наставак преговора, унапред изгубљена утакмица. Због тога је и извадио устав из рукава и одложио пад владе која је морала пасти због изласка министара Г17 плус из премијевог кабинета. Сад све зависи од тога ко ће саставити нову владу, а изборна кампања је практично већ почела јер су странке добиле новац за промовисање референдумског гласања. Свима је било јасно да ће партије ова средства искористити за сопствену рекламу, па сада имамо билборде различитих и супротстављених политичких опција које нам поручују исто – да су 28. и 29. октобар „добри дани” за Србију и да обавезно изађемо на биралишта и заокружимо „да”.

После овог изборног залета следи права изборна кампања за парламент, а једино што није јасно јесте да ли ће се на предстојећим изборима у Србији бирати и председник. Занимљиво је да су Коштуница и радикали против, а да на новим изборима инсистира управо актуелни председник Тадић. Његов је мотив, наводно, што жели да испроба снагу, док неки мисле да би волео да се отараси функције.

ТЕКУЋА ТРАКА**Ахтисари до јуна 2007.**

Уједињене нације су продужиле мандат специјалном изасланику за статус Косова Мартију Ахтисарију до јуна 2007. године, што не значи да ће процес тако дуго трајати. Према препорукама Контакт групе, које је подржао Савет безбедности УН, преговори о Косову требало би да се окончају до краја ове године, мада су све чешће најаве да би одлука о статусу могла да сачека неколико месеци док се не одрже парламентарни избори у Србији.

„Уставна агресија”

Скупштина Косова је осудила помињање Косова у преамбули новог устава Србије и организовање референдума. „Скупштина такво понашање српске државе сматра уставном агресијом према Косову”, наводи се у саопштењу које су усвојили посланици у Приштини. Они очекују да Европска унија устав Србије оцени једностраним и кажу да он неће имати утицаја на политички статус Косова.

Расизам и национална мржња

У европској недељи борбе против расизма на фудбалским манифестацијама, у Србији је ухапшено укупно 300 навијача. У Београду је приведено 154 навијача „Рада” због вређања муслимана на утакмици против екипе из Новог Пазара, док су у Чачку приведени навијачи „Борца” који су костимирани као „Кју клукс клан” вређали фудбалера домаћег тима пореклом из Зимбабвеа. Поред тога два младића су приведена у Нишу јер су уринирали на цамију, затим је каменовали и вређали вернике, а у Новом Саду је у току процес против 18 припадника неонацистичке организације „Национални stroj”. Њиховом вођи познатом под надимком Фирер недавно је објављена књига коју је написао у притвору.

Нови прелаз на Хоргошу

На Хоргошу је свечано отворен гранични прелаз са Мађарском. Прелаз има осам трака и робно-царински терминал за ветеринарску и фитосанитарну контролу. Свечаном отварању Хоргоша присуствовали су директор Дирекције Европске комисије за проширење Мајк Ли, министарска дипломатије Мађарске Кинга Генц и потпредседница владе Србије Ивана Дулић-Марковић. У изградњу граничног прелаза (на Коридору 10) Европска унија је посредством Европске агенције за реконструкцију уложила 9,5 милиона евра, док је Србија учествовала са 2 милиона.

Северна Кореја не попушта

Северна Кореја је прошле недеље оценила да резолуција Савета безбедности УН којом се Пјонгјангу уводе санкције због извршене нуклеарне пробе представља „објаву рата” и поручила је да Пјонгјанг неће попустити под таквим притисцима „сада када има нуклеарно оружје”, пренеле су агенције. Портпарол севернокорејског министарства спољних послова саопштио је посредством званичне агенције КЦНА да Пјонгјанг „жели мир, али да се не плаши рата” и да ће режим бити „немилосрдан” према свакој земљи која би могла да угрози суверенитет Северне Кореје под изговором да спроводи санкције УН. Он је поновио да је атомска проба изведена 9. октобра „леgitимно право” Северне Кореје као суверене државе.

Кацав оптужен за силовање

Председник Израела Моше Кацав није се прошле недеље појавио на званичном отварању зимског заседања Кнесета, пошто је израелска полиција предала државном тужиоцу јаке доказе који га терете за силовање и друге прекршаје. Из министарства правде је саопштено да се одлука о евентуалном подизању оптужнице може очекивати за месец дана. Председник, коме ускоро истиче седмогодишњи мандат, суочен је са великим притиском политичара и читаве јавности да поднесе оставку.

ОКО ПЛАНЕТЕ

Све гора ситуација у Ираку

Америци прети нови Вијетнам?

За само 17 дана октобра у Ираку је убијено 68 америчких војника, а за само 24 сата, прошле среде, погинуло 10 припадника трупа САД. Настави ли како је почео, биће то најсмртоноснији месец по Американце од јануара 2004. када им је герила ликвидирала 107 бораца.

Од инвазије, марта 2003, у Ираку је погинуло 2.777 америчких војника, а укупан број жртава у коалиционим снагама је премашио 3.000, уз наговештај још жешћих сукоба. У америчкој јавности стога се учестали захтеви преиспитивања ратне стратегије чиме се доводи у питање смисао укупног војног ангажмана у Ираку.

Хроничари подсећају да ствари иду обрнутим правцем од смерница, обећања и прогноза Вашингтона. После обарања режима Садама Хусеина потцењена је снага побуне. У раној фази је шеф Пентагона Доналд Рамсфелд тврдио да су побуњеници сатерани у „ћорсокак”, председник Буш је 2004. оценио да су ти противници сабијени у „ћошак”, а прошле године је потпредседник Дик Чејни поставио дијагнозу да су у „самртном грчу”. Биле су то погрешне рачунице, признају сада лидери администрације али замерају медијима на „претерано црној слици”. Какве год боје била слика, подаци неумољиво говоре о расту америчких губитака у другој половини ове године: у јулу је погинуло 43, у августу 65, у септембру 71 а у октобру досад већ 68.

Судбина Ирачана је још много тежа. Само у насиљу на улицама Багдада гине сваког дана по 100 људи у просеку, јавио је Ројтерс. Истраживачи америчког универзитета Џонс Хопкинс недавно су објавили извештај по којем је рат однео

животе 655.000 Ирачана. Званичници у Вашингтону кажу да је то „претерана бројка” а да је „ближа реалности цифра” од око 50.000. Окршаји између два крила ислама, шиита и сунита, прерастају у грађански рат којим би земља могла да се поцела на делове који припадају тим двома заједницама и трећи део у коме владају Курди. Кабинет премијера Нурија ал Маликија је „влада националног јединства” само на папиру.

Политичари САД, очигледно, не проналазе решење за све веће проблеме на ирчком фронту. „Не постоји чаробни метак за решење ситуације на том фронту”, изјавио је дипломатски ветеран Џејмс Бејкер, сада на челу комисије од које је Џорџ Буш затражио савет за излаз из ирачких ловања.

Да су кола кренула низбрдо, на неки начин је признао и см председник САД, Џорџ Буш, поредите тренутну ситуацију са оном у Вијетнаму. Поређење с трауматичном прошлосту лансирао је коментатор „Њујорк тајмса” Томас Фридман, налазећи да садашња бура у Ираку подсећа на жестоку офанзиву звану Тет, започету 31. јануара 1968. године, у којој је армија тадашњег Северног Вијетнама однела само пропагандну победу, али довољну да унутар Америке распламса масовни отпор према том рату. Буш је изјавио да би та те за „могла бити тачна” јер и сада као и онда на спољном фронту „расте насиље” док су Американци „пред изборима”. Пред Американцима су сада избори за конгресмене, а не за шефа државе, али испољава се сличност с прошлосту у томе што би власт могла да пређе у руке опозиције. Председник је, ипак, одбацио могућност тоталног репризирања вијетнамских збивања у ирачком случају, рекавши: „у мом мандату нећемо повући трупе из Ирака јер би одлазак представљао наш пораз”.

Упитан да ли предстојећи избори представљају својеврстан референдум о рату у Ираку, Буш је одговорио да ће то бити референдум, али о томе „ко може боље да обезбеди земљу од будућих напада и да допринесе да национална економија настави да јача”.

ЕКО

НОМИЈА

Положај запослених у јавном сектору у Србији

Промене погодиле и администрацију

Др Миладин Ковачевић, помоћник директора српског Републичког завода за статистику, изјавио је прошле недеље за дневни лист „Политика“ како протекле године транзиције у Србији нису поштеделе ни запослене у јавном сектору: „Никако се не би могло рећи да су непријатних последица промена у протеклих шест година били поштеђени запослени у јавном сектору, који по правилу припадају оном образованијем и стручнијем делу радно способног становништва”, указује Ковачевић и додаје: „Протеклих година су без посла остајали и запослени у НИС-у, ЕПС-у, на Железници и у другим државним јавним предузећима, али и у разним службама. Због административног ограничавања плата често су остајали без најстручнијих кадрова.”

Ковачевић посебно указује на поједностављено, често и злонамерно, свалјивање кривице за транзиционе недаће на администрацију: „Генерално, док не будемо имали нормално плаћено школство, здравство, уредну администрацију, не може бити ни говора о друштвеном напретку. Привреду не спутава само прекобројна администрација, већ слабо плаћена и неквалификована администрација и нероформисан укупан јавни сектор, укључујући и заиста бедно плаћено здравство и образовање. А када је о администрацији реч, на нашем путу ка Европској унији чека нас дуплирање броја запослених у администрацији. „Укупно смањење броја запослених од почетка 2001. до краја 2005. је око седам одсто, а оно није заобишло ни јавни сектор. Тај проценат повећања броја незапослених ипак није могао да апсорбује све развијенији приватни сектор. Ковачевић тврди да цифра од милион незапосле-

Динкић верује у српску економију

Српски министар финансија Млађан Динкић оценио је да препреке за убрзани развој Србије нису економске већ политичке природе. „Не видим ни једну препреку економске природе за убрзани развој. Највеће препреке су у домену домаће и спољне политике, а ако се савладају разлике и очува јединство демократских снага, Србија ће након решења статуса Косова брзо напредовати”, рекао је Динкић у интервјуу за економски месечник „Бизнис”.

Наводећи кључне економске показатеље, он је истакао да је привредни раст у првој половини ове године био 6,7 одсто, мерено растом бруто домаћег производа, да су у првих осам месеци забележени раст извоза од 28 одсто и платнобилансни суфицит због раста инвестиција, уз смањење инфлације. „Само је спољнотрговински дефицит већи него прошле године, али уз солидну стопу раста извоза, што говори да још увек није завршено реструктурирање привреде”, казао је Динкић и додао да ће Србија ове године први пут прећи износ БДП-а од 4.000 долара по становнику.

Српски министар финансија је оценио да највећи проблем представља висока стопа незапослености, која мора да се што пре решива, јер би социјално незадовољство могло да заустави реформе. Он је поновио да је Националним инвестиционим планом за ову и наредну годину предвиђено улагање од 1,65 милијарди евра, при чему су приоритети саобраћај, привредни развој и здравство.

них, односно пријављених Националној служби запошљавања, не може бити реална. Реч је о људима који немају сталан посао. Статистичке анкете о запослености показују да половина од тог броја, дакле око 500.000 људи, ипак ради и зарађује за живот.

КРИВО

ОГЛЕДАЛО

Мислим да је важно погледати историјски развој догађаја. Не морамо да се враћамо у XIII век, довољно је да се вратимо у 1989. и догађаје после тога. Мислим да би то помогло свима да виде како ће се догађаји одвијати.

Марти Ахтисари,
главни преговарач УН за КиМ

Позивам грађане да исправе правописну грешку на референдумском листићу и да заокруже „не”. То је одговор политичкој елити Србије за малтретирање и ниподаиштавање које чине већ две и по године. Три и по политичара су се договорили око неког текста, своје гласачке апарате у парламенту, које зову посланицима, навели да за то гласају одмах, и прогласили то највећим националним успехом Србије од Карађорђа до данас. Николић, Дачић, Коштуница и Тадић су могли да се договоре око било чега, али то не значи да то треба да буде преточено у највиши акт једне државе.

Зоран Живковић,
бивши премијер

Нож, жица, Сребреница! Србија Србима – напоље с Турцима!

Навијачи „Рада”

Ово што раде такозвани навијачи је само крај једне приче, расизам је последња фаза шовинизма или екстремног национализма. А те генерације су васпитаване управо на таквим образцима, зашто бисмо очекивали да након такве сетве имамо бољу жетву?

Стјепан Гредел,
социолог

Не интересује нас ко је пијан а ко не, желимо мир у својој богомољи и око ње.

Мустафа Јусуфспахић,
главни имам нишког меџлиса

УГАО ЗА

СМЕХ

Српски графити

Ако уопште постојим, најсумњичавији сам ја!

Указала ми се Госпа. И баш и није нека риба!

Нећу никад да умрем. Чуо сам да тада опада коса!

У Швајцарској оргазам траје тачно 6,75 секунди!

Чуо сам да Марадону тражи Интерпол. На његовом месту не бих прешао без десет милиона долара.

Једини човек који има већа уста од Мика Џегера је онај тип што пева у Стоунсима.

Ако не будем присутан кад смрт дође по мене реците јој да покоси ону ливаду иза куће.

Жене у кревету су једна веома раширена појава.

Осмех је једина крива линија која може да исправи многе ствари.

У сосу сам...

Ћуфта.

Поштари се не штречају толико на речи „РУКЕ УВИС” колико на повик „ПИСМО ИЛИ ГЛАВА”!

Молим Вас, напишите неки графит на плочи изнад мене!

Чика из сандука.

СРПСКА

ПОШТА

Српске бомбе

Житељи Параћина, познати и као Параћинци, иначе непознати широј јавности (осим по фабрици стакла „Параћинка” из Параћина, која већ годинама не ради), остали су прошле недеље без стакла. Неко остане без воде, квар у водоводу, или без струје, сруши се бандера, али Параћинци су, веровали или не, остали без стакла. Цео целцати град. Само је пукло, и почело да испада, јер се земља тресла, непрекидно. Било је четири ујутро, кад је на обилжњем Карађорђевог брду почела серија експлозија у војном складишту муниције и убојних средстава. Још није стало. Ево већ неколико дана има како се чују детонације. Складиште чувају вулцаји, а ауто-пут за Ниш, који пролази тик испод брда, забрањен је за саобраћај. Ватрене кугле су се дизале у небо и падале унаоколо, а Параћинци сетили бомбардовања кад су авиони НАТО тукли то исто брдо. Али не овако. Напади су трајали по петнаестак минута, а ово не престаје. Унутра је било три и по хиљаде тона којчега. Срећа да нема неке хемије. Или да ту није Слобина атомска бомба. Јер, поред ове вести из Параћина, који би сада могао поново да створи фабрику стакла, имамо и једну занимљиву причу из Љубљане која се тиче нас. Популарне словеначке новине „Дневник”, пишу о томе како је режим Слободана Милошевића давно пре Северне Кореје правило атомску бомбу. „Срби су”, кажу Словенци, „могли да је направе од радиоактивног материјала из СССР-а, а то величине оне бом-

бе која је пала на Хиросиму”. У ту сврху је на мађарско-југословенску границу стигло неколико бојевих глава са радиоактивним пуњењем, где им се губи сваки траг.

Читав пројекат датира још из доба друга Тита, кад је друг Александар Ранковић, који је још онда знао како треба са Албанцима, предложио војсци да направе бомбу по узору на Русе. Милошевић је, пише даље лист, бомбу правио у Винчи, али су биле санкције, забране увоза оружја и опреме, па је све пропало, а научници укључени у пројекат умрли под сумњивим околностима. Неки се, пак, сећају како је Радован Караџић претио Алији Изетбеговићу оружјем „које ће умирити Босну”, али је тако узнемирио Запад па је одмах ућуткан.

Испоставило се да су Срби ипак имали бомбу у виду генерала Ратка Младића, о којем је недавно причао један сведок у Хашком трибуналу. Роберт Франкен је сведочио о масакру у Сребреници. Он је тада био заменик команданта холандског батаљона, који је имао озбиљне проблеме са Србима.

Сведок је испричао како су српски војници чак пуцали на Холанђане, док о свакодневном малтретирању не вреди трошити речи. „Две моје патроле су се вратиле у базу букавално у доњем већу”, прича Холандез, и јеца.

А како у Србији воде рачуна о босанским ратницима, сведочи податак да је државна издавачка кућа „Просвета” књиге убице Милорада Улемека званог Легија, продавала у својим књижарама. Они су ово објаснили чисто комерцијалним разлозима, али је реаговало Министарство за културу којим управља СПО писца Вука Драшковећа. И њега је тај исти Легија два пута покушао да убије – због писања?

Братислав Вељић

ПОШТАНСКО**САНДУЧЕ****Велики успех Ансамбла Вујичић и Марте Шебешћен на 38. Бемус-у у Београду**

У 41. Броју Српских народних новина (12.10.2006.) поштовани читаоци имали су прилике да се информишу (рублика *Култура матице*) о држаном 38. БЕМУС-у у Београду (Београдске музичке свечаности), но није објављена за нас веома важна вест да су на ту значајну манифестацију позвани гости и из Мађарске, Ансамбл Вујичић и извођач народних изворних песама Марта Шебешћен.

БЕМУС, Београдске музичке свечаности, јесте најстарији и најугледнији међународни музички фестивал у земљи, који ужива статус културне манифестације од изузетног значаја за Београд. Од 2002. године БЕМУС је члан угледне Европске асоцијације фестивала.

После тридесет година успешног постојања, напokon, и Ансамбл Вујичић стигао је на тај значајан фестивал који се одржава у нашој матици. Концерт наших изврних музичара одржан је под називом „Етнополифонија“. Вече је одржано заједно с познатом солистичком Мартом Шебешћен, 9. октобра, у 20 часова у Коларчевој задужбини, у оквиру 38. Бемуса. Публика је имала прилике да чује српску и мађарску народну музику из Мађарске, надаље музичке блокове на основу записа Тихомира Вујичића и Беле Бартока. Цењен концертни музички репертоар ансамбла широм Европе, доживео је велики успех и те вечери пред многобројном публиком у Коларчевој задужбини. Име солистичке Марте Шебешћен није звучало непознато пред публиком, позната је захваљујући филму „Енглески пацијент“ у којем певајући изворну мађарску песму очарала је, може се казати, цео свет. И овом приликом изведене изворне српске и мађарске песме изазвале су велики успех у редовима београдске публике.

Током две недеље трајања фестивала заинтересовани из Београда били су у прилици да чују око 20 концерата домаћих и иностраних уметника. Овогодишњи Бемус протекао је у знаку два значајна музичка јубилеја: 250. годишњице рођења Волфганга Амадеуса Моцарта и 150. годишњице рођења српског композитора Стевана Стојановића Мокрањца. Моцарту је било посвећено премијерно извођење његове опере „Дон Ђовани“ у продукцији Народног позоришта из Београда, а Мокрањцу у част у Центру „Сава“ десетак српских хорова извело је његове световне и духовне композиције.

Е. Шишковић

Пријем нових чланова у хор св. Великогученика Георгија

Позивамо све заинтересоване на пријем нових чланова у хор светог Великогученика Георгија у Будимпешти.

Пробе се одржавају понедељком и четвртком са почетком у 18 часова, у просторијама Српске црквене општине у Будимпешти.

Адреса: Будимпешта, V ул. Вереш Палне бр. 23.

Информације на тел: 266-9500, 06-30-55-95-116

Вече балканске дувачке музике на броду „А38“

Вече балканске дувачке музике на броду „А38“ на Дунаву, у Будимпешти 16. новембра, са почетком у 20 сати.

У оквиру целовечерњег концерта наступају:

Оркестар „Ајде брацо“ из Будимпеште

свира српску, македонску, бугарску, грчку, турску музику на дувачким инструментима који

Оркестар „Fanfare Ciocarlia“ из Румуније изводи

традиционалну румунску музику допуњује турским, бугарским, македонским мелосима на дувачким инструментима.

(Брод А38 налази се поред Петефијевог моста на будимској страни)

Отворена World Press Photo изложба у Будимпешти

World Press Photo изложба у будимпештанском Етнографском музеју приказује најбоље новинарске фотографије из прошле године (Адреса: Néprejzi Múzeum, Budapest, V Kossuth tér)

Сегединска српска заједница и Самоуправа Срба у Сегедину срдечно Вас позивају на

Дан српске културе у Сегедину

који ће се одржати 4. новембра 2006. године у сегединском Дому народности (Ул. Островски 6)

ПРОГРАМ:

15.00 – Свечано отварање програма

15.10 – „Велики отац и богомољац, вечити траг у нашем сећању“ – беседа посвећена патријарху Арсенију III Чарнојевићу

15.40 – „Молитва заспалом Господу“ – културно-уметнички програм студената Катедре за славистику при Сегединском универзитету

16.30 – Отварање изложбе „Велика сеоба Срба“

19.30 – **Сегедински српски бал** – свира Оркестар Мише Силашког из Бечеја (место одржавања приредбе: PICK Klub, Szeged, Felső Tisza-part u. 10.) Карте се могу резервисати код Марте Петреш, тел.: 06-30-290-2330. (Цена карте са вечером је 3.000 фт.)

Реализацију манифестације потпомаже Јавна фондација за националне и етничке мањине у Мађарској и Национални културни фонд

Гостовање Српског позоришта у Сантову и Мохачу

Сантово: 28. октобра (субота), са почетком у 18.00 сати у месном Дому културе

Душан Ковачевић: Професионалац

(тужна комедија, по Луки)

Режија: Радослав Дорић. Играју: Милан Рус, Тибор Ембер, Зорица Јурковић, Јосо Маториц

♦
Мохач: 29. октобра (недеља), са почетком у 17.00 сати у свечаној сали зграде „Batra Székház“ (Адреса: Mohács, Szabadság u. 4.)

Српски културни клуб у Будимпешти

Програм рада за новембар

09. 11. – четвртак, у 17 сати – Промоција романа „Воз савести“, аутора Драгомира Дујмова. Књигу представља Давид Кецман.

14. 11. – уторак, у 18 сати – Гостовање Камерне сцене „Мирослав Антић“ из Сенте, позоришна представа под насловом „Богиње“.

23. 11. – четвртак, у 18 сати – Промоција листа „Гимназијалац“ Српске гимназије у Будимпешти.

30. 11. – четвртак, у 19 сати – Концерт Ансамбла Вујичић. (у сарадњи СКК и кварталских српских самоуправа)

Јужнословенска плесачница у Ференцварошу

сваке среде од 19.30 до 23.00 сата

Свира оркестар „Коло“ из Тукуље

Сви заинтересовани могу да науче, односно увежбавају српске, хрватске, и македонске игре

CNN

Недељни лист Срба у Мађарској. Адреса: Српске народне новине, 1065 Budapest, Nagymező u. 49. Телефон: 475-0654. Главни уредник: Милан Степанов, секретарредакције: Милица Вукајловић. Оснивач и издавач: Српски демократски савез. За издавача: Андрија Роцков. Финансира се на основу мањинског за-

кона из државног буџета посредством Државне задужбине за мањине. Суфинансијер: Министарство културе и медија Републике Србије. Лист дистрибуира Мађарска пошта, а претплаћује се код издавача. Име и адресу послати на адресу Szerb Demokratikus Szövetség, 1065 Budapest, Nagymező u. 49 а уплатити поштанском уплатницом или на жиро-рачун број платног промета 11705008-20417439. Претплата на лист је 4000 фт. за целу годину. За иностранство годишње 40 EUR, (10.000 Фт) – Штампа: КОМП-прес Кфт. Одговорни пословођа: Ференц Ибош. – Технички руководиоца: Карољ Сабо. ♦ Српске народне новине на Интернету: Home page: www.comp-press.hu/cnn2000 E-mail: stepanov.milan@gmail.hu

HU ISSN 1215-072 x

Николај Александрович Берђајев

О савршенству хришћанства и несавршенству хришћана (V)

Наши савременици, који су се удаљили од хришћанства, сматрају да је хришћанска Црква дужна да се састоји од савршених људи, од светих, и осуђују Цркву јер је у њој толико грешних људи, несавршених, толико лоших хришћана. Видите како и обичан аргумент против хришћанства јесте свearгумент. Али у томе и јесте непознавање природе Цркве, заборављање њене суштине. Пре свега, Црква и постоји ради грешника, ради несавршених, ради смртних. Црква је одувек силазила у грешни свет и дејствовала у сред стихије света, дејствовала међу погруженима у греху. Црква – божанска по својој пореклу и вечно по својој природи – делује на земљи и у времену, она није остала у висинама васељене далеко од грешног света што се грчи у мукама; она је, пре свега, дужна да помогне таквом свету, да спаси његов вечни живот – узносећи га до неба. Суштина хришћанства је у сједишењу вечног и пролазног, неба и земље, божанског и људског, а не у одвојености од пролазног, од земље, од људског. Временом, људско је било дужно не да пориче и одбацује него да се просветли и преобрази.

У време првих векова хришћанства у Цркви је постојао секташки покрет монтаниста који су доказивали да се Црква састоји искључиво од савршених и светих, односно да из Цркве треба избацити грешнике и несавршене. Црква је за монтанисте била заједница људи који су примили дар Светога Духа. На тај се начин већи део грешног хришћанског човечанства налазио изван Цркве. Изворно црквено учење је осудило монтанизам и утврдило тумачење Цркве по коме она јесте спасоносна Црква грешника. Свети се јављају као заштита и помоћ Цркве, али се Црква не састоји искључиво од њих, јер њој припада човечанство у свим ступњевима духовног усавршавања, човечанство које се спасава од сопственог греха. Црква на земљи, онда, јесте војујућа Црква која се бори са злом, а не прослављена Црква, јер још није уздигнута до славе. Сам Христос је био са страдалницима и грешнима због чега су га фарисеји и оптуживали. А Црква Христа је дужна да буде слична Христу, она не може бити само уз честите и савршене, она је пре свега позвана да буде са онима који су духовно пали. Хришћанство би, признајући једино чиста и савршена бића, било фарисејско хришћанство. Сажалење, попустљивост, милосрђе према ближњима у свим њиховим гресима и несавршенствима јесте дело хришћанске љубави, јесте тражење хришћанског савршенства. Зато, огласити хришћанство кривим за земаљски кал који се прилепио уз Цркву, на њеном историјском путу, није ништа друго до фа-

Фото: Иван Јасинић

рисејство. А тешко да су и сами жители тако чисти и савршени.

Монтанизам је пример лажног максимализма у хришћанству, а такав максимализам открива своју нехришћанску природу јер представља духовну гордост – и зато у њему нема љубави и зато то јесте лажни морализам. Лаж максимализма се налази у томе што ви не одређујете себи максимална правила, већ другима. Ви осуђујете друге људе јер нису остварили максималну чистоту, савршенство, светост, а сами не мислите јесте ли остварили максималну чистоту, савршенство, светост. Они који су стварно достигли савршенство и светост по правилу не осуђују друге. Свети, и духовни оци благи су према људима. Максималне захтеве увек треба постављати себи а не то захтевати од других; у противном то је лицемерје и фарисејство. Хришћанство је религија љубави и оно уједињује у себи максималну мукотрпност и строгост према себи, а благост, милосрдност и доброту у односу према ближњима. Такође, они који осуђују хришћанство на основу грехова хришћана не би могли ни сами да испуне највише захтеве

хришћанства, штавише они и не покушавају да то учине. Критика савременика јавља се искључиво ради оправдања њихове мржње према хришћанству и оправдавања што су издали хришћанство. У ствари, они се прикривају лажном моралношћу.

Хришћанство се у том погледу веома разликује од толстојизма који представља апстрактни морализам. Лав Толстој потпуно и жестоко критикује такозвано историјско хришћанство и често његова критика јесте фактички праведна. Л. Толстој говори да се хришћанство исповедало као апстрактно учење, не учествујући у животу и не испуњавајући завете Христа. За њега самог хришћанство се исцрпљује у духовном животу Христа, у садржају Христових заповести; тајанствена, мистична страна хришћанства њему је била непозната и страна. Он је сматрао да све зависи од истинске спознаје и да је лако остваривати оно што је спознато. Ако схватиш истину животних закона, закон Господара живота то јест Бога, онда ћеш такву силу лако спознати. Толстој није признавао човекову слободу, као што није схватио зло скриве-

но у дубини човекове природе. Зло је за њега увек било последица лажне спознаје, погрешног схватања живота. Он је сматрао да је избор зла у спознаји а не у вољи, не у слободи, па, следствено томе, он победу над злом није налазио у Божијој помоћи, у благодати; по њему било је потребно само изменити схватање. За Л. Толстоја Исус Христос није био Испушитељ и Спаситељ него велики учитељ живота, проповедник животних правила и моралних заповести. По Толстоју је веома лако остварити хришћанство у животу, значи хришћански живети, зато што је лакше живети по закону љубави, једноставније, корисније и разумније него по закону мржње, какав је иначе живот света. Он је говорио да је Христос поучавао како да се не чине глупости. Али хришћанство није остварено у животу, Христове заповести нису испуњене – чему је допринело лажно богословско учење усмеравајући целокупну заинтересованост на личност Христа, полагајући све на савршенство његовог искупљења, на Божију благодат. И Л. Толстој се онда грубо обрушава на црквено хришћанство. И он је у праву када сматра да је потребно веома озбиљно односити се према хришћанству, када призива на испуњење Христових заповести у животу, али је он у страшној заблуди када мисли да је то лако учинити, јер је зато потребно само исправно сазнање, или када мисли да је то могуће учинити без Христа-Спаситеља, без благодати Св. Духа. Толстој олако захтева од људи максимализам у испуњењу Божијих заповести и запада у лажни морални максимализам. Њему самом није било тако лако да испуни у животу учење које је сам исповедао, он није могао то да учини до саме смрти, и зато је једино пред саму смрт напустио своју породицу и постао путник на свега неколико дана. Учење Л. Толстоја и његов животни пут веома су поучни за нашу тему. Л. Толстој је, наиме, критиковао целокупно хришћанство у периоду до њега и сматрао истинитим једино своје сопствено хришћанство. Он је критиковао велики број људи за неморалност јер се они не одричу својих имања, не баве се физичким послом, једу месо, пуше итд. Па ипак, ни он сам није имао снаге да оствари морални максимализам у сопственом животу. За њега се љубав претворила у безблагодатни закон и у извор осуде. Али Толстоју се не може спорити истанчан критички дух, јер је он многе тачности казao о гресима хришћанског света, и о гресима хришћана. Он је оправдано раскринкао нехришћански карактер друштва и културе. Само хришћанство, међутим, он није приметно код хришћана, и површно гледајући није видео хришћанство које је иза греха, иза несавршености, иза развратних хришћана. (...)